ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԱՐՄԻՆՆ ՈՒ ԱՐԻՆԸ ՃԱՇԱԿՈՂՆԵՐՈՒ ՀՈԳԻՆԵՐՈՒՆ Կ՚ԻՋՆԷ ԻՆՔՆ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԻՆԸ

1. “Եւ Բանը Մարմին Եղաւ”

2. Ասիկա Կատարեցէք Զիս Յիշելու Համար

3. Յիսուս իր Յարութենէն Վերջ, Նորէն Սուրբ Հաղորդութիւն Ջտուաւ Աշակերտներու, Այլ Պատուէր

4. Այս է Իմ Մարմինս, Որ Ձեզի Համար Կը Բաշխուի

5. Կրնա՞ք Խմել Այդ Բաժակը Կամ Մկրտուիլ Այդ Մկրտութեամբ

6. Ինչպէ՞ս Հասկնալու Է “Հոգի Է Աստուած”

7. Յիսուսաբոյր Գեթսեմանի

ԱԼՊԷՌ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ
ՀԱՅ-ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ
2010

“ԵՒ ԲԱՆԸ ՄԱՐՄԻՆ ԵՂԱՒ”

--Յով. Ա.14

Յովհաննէս Աւետարանիչ **"Բան",** այսինքն **"Խօսք"** կամ "Միտք" կը կոչէ Աստուծոյ Որդին՝ Յիսուս Քրիստոսը, այդպէս կոչելով կը շեշտէ անոր աստուածՈրդիութիւնը, ինչպէս յոյն իմաստասիրութեան մէջ "Բան" կը կոչուէր տիեզերքը ղեկավարող բանական սկզբունքը: Հրէական մտածողութեան մէ՛ջ նաեւ այդպէս կը կոչէին զԱստուած:

Մարդկային հասարակութեան մէջ կան Տոքթորայի տիտղոս ստացողներ և Տոքթոր "եղողներ": Թէ բժշկական տիտղոս առնողներն և թէ եղողները, համահաւասար կը յարգուին, սակայն **"բոլո՛ր առնողներ"**ը չեն կրնար բժշկութիւն կատարել, իսկ **"եղողներ"**ը կրնա՛ն կատարել: Տիտղոս **առնողներո՛ւնը** հանգամանքայի՛ն պատիւ մըն է, իսկ **եղո՛ղներուն**ը՝ բժշկութիւն կատարելո՛ւ կարողութիւնն է:

Ցաճախ կը կարդանք ու կ՛իմանանք կարգ մը քարոզիչներէ ու նաեւ մտաւորականներէ, որոնք մեր Տէր Յիսուսի ակնարկած ատեն, զԱյն կը կոչեն մեր Տէրը Յիսուս "Մարմին **Առաւ**": Անշուշտ ներելի է այսպիսի ասութիւն մը ուսում չստացած անձերէ, բայց ինչո՞ւ կարգ մը քարոզիչներ, իրենց ուսումնական կարողութեամբ չեն սրբագրեր իրենց սխալները:

Աստուածորդին Յիսուս, ոչ միայն մարմին եղաւ (մարդացաւ), այլ նաեւ **"Բնակեցաւ",** բոց. **"տաղաւարեցաւ"**: Տաղաւարեցաւ բառը նոյն բառն է Հին Կտակարանի Վկայութեան Խորանին հետ: Ինչպէս Աստուած Իր Ներկայութեամբը և փառովը կը լեցնէր Վկայութեան Խորանը, այնպէս ալ Քրիստոս եկաւ Իր աստուածային Ներկայութեամբը լեցնելու մեզ՝ Իր նոր հաւատացեալները, որոնք նոր և ապրո՛ղ խորաններն են, Իր Եկեղեցիին:

ԱստուածՈրդւոյն տրուած "Բան" բառը, այսինքն Աստուծոյ **"Խօսք"** կամ **"Միտք"** վարկը, մեզ կը ստիպէ ճանչնալ Յիսուս Որդին, որպէս բարձրագոյն Անձը, որ մարդկութեան կրնայ յայտնել Արարիչ Տէր Աստուածը: Ոչ որպէս այն մեծասքանչ, անմերձենալի և հեռաւոր Տէրը ինչպէս բացատրած էին նախորդ բոլոր մարգարէներն ու Աստուծոյ անունով խօսող տեսանողները, որոնք կը պարտադրէին որ մարդ արարած վախնայ ու սոսկումով արտասանէ Անոր անունը:

Յիսուս Քրիստոս Իր մարդեղութեամբ պատառեց խորանին վարագոյրը և յայտնեց զԱստուած, որպէս **Հա՛յր Երկնաւորը**: Ան բաջալերեց մարդկութիւնը աղօթել և կոչել զԱստուած

«Հա՛յր մեր որ երկնի՛ս ես»

Անձնամատոյց Հոգի Յիսուս, շարունակելով Իր աստուածայայտնիչ առաքելութիւնը, ըսաւ. **«Օրէնքը և մարգարէներու ուսուցումները մինչեւ Յովհաննէս** (Մկրտիչ) **ի զօրու էին. անկէ ասդին Աստուծոյ արքայութիւնը կ՛աւետարանուի»**-- Ղուկ. ԺԶ.16:

Աւետարանին և Աստուծոյ Թագաւորութեան յայտնութիւնը աւետողը, եղած է մեր Փրկիչը Յիսուս Քրիստոս: Մի միայն և աննախընթաց, Աստուծոյ Սէրն ու ողորմութիւնը աւետողը, եղած է Աստուծոյ Միածին Որդին, որուն ակնարկելով, Յովհաննէս առաքեալ կ՛ըսէ.

«Որովհետեւ Աստուած այնքա՛ն սիրեց աշխարհը, որ մինչեւ իսկ Իր Միածին Որդին տուաւ, որպէսզի անոր հաւատացողը չկորսուի, այլ յաւիտենական կեանք ունենայ»
--Յով. Գ.16:

Յաւիտենական կեանքն ու մեռելոց յարութիւնը աւետող միակ Անձը այս աշխարհի վրայ, եղած է անմահութեան դեղ Յիսուս Քրիստոս: Բարութեան մարմնացեալ անհատականութիւն Յիսուսի Մարդեղութիւնը ի՞նչ կը նշանակէ և ի՞նչ կ՛արտայայտէ մեզի՝ մարդկութեան և Իրեն հաւատացողներուն համար: Կարճ խօսքով, մեզի, Չինք սիրողներուն և Իրեն հաւատացողներուն պարտականութիւնը ի՞նչ ըլլալու է:

Ինչո՞ւ Քրիստոնէական եկեղեցիներու առաքելութիւնը կասած է, և ժողովուրդներ եկեղեցի չեն երթար: Կամ ուշ կ՛երթան պարզապէս Հոգեհանգստեան պատշաճութիւնը կատարելու համար: Ամուսնացեալ երիտասարդ զոյգերը, որոնք կը պսակուին եկեղեցւոյ մէջ, միթէ աներեւութանալո՞ւ համար կը պսակուին: Ինչո՞ւ զանոնք, իրենց ամուսնութենէն յետոյ, այլեւս չենք տեսներ:

Այս հարցումին համարձակ պատասխանը տալ, բիչ մը բաջութիւն կ՛ուզէ: Եթէ Յիսուս Մարմին ըլլայ Ի՛ր եկեղեցւոյ մէջ, ժողովուրդը զիրար հրելով պիտի գան եկեղեցի: Յիսուս Քրիստոս, Իր անձի՛ն և **կենցաղի՛ն** միջոցաւ ցոյց տուաւ Աստուծոյ սիրոյ դիմագիծը: Ան Իր անձնազո՛հ ապրումով դիւրահասկնալի դարձուց Հօր տեսլականը համայն մարդկութեան հանդէպ:

Մինչեւ Յիսուսի մկրտութիւնը, Հին Կտակարանի մարգարէութիւնները մի միայն կը կարդացուէին Սինակոկներու (եկեղեցիներու) մէջ: Առաջին անգամ, Յիսուս երբ վերադարձաւ անապատէն և Սինակոկի մէջ կարդա՛ց մարգարէութիւններէն, սկսաւ նաեւ բացատրել ու բարոզել ժողովուրդին: Քանի՞ անգամ բացատրուած է Սուրբ Պատարագը ժողովուրդին եկեղեցւոյ մը մէջ: Ժողովուրդը կրնայ գոց սորվիլ և գոց ալ արտասանել, բայց բանի՞ հոգի կը հասկնայ իմաստը իր կարդացածին և երգածին: Միթէ դպիրները կը հասկնա՞ն: Միթէ սարկաւագները կը հասկնա՞ն: Աշակերտներուն տրուած պատուէրը, ժողովուրդը դաստիարակել էր, այսինքն ուսուցանել մարդ արարածը, հոգեպէս, մտաւորապէս և մարմնապէս:

Դպիրներուն, սարկաւագներուն և բարոզիչներուն **ապրումին** մէջ, մեր Փրկիչը Յիսուս Մարմնացա՞ծ է: Եկեղեցւոյ պատասխանատու գործադիր անդամներու կեանքին մէջ անձնազոհ ապրումով Յիսուս կ՛երեւի՞: Ս.Պատարագի պահուն երբ բոլոր ժողովուրդը կ՛երգեհոնէ. **«Քրիստոս ՚ի մէջ մեր յայտնեցաւ»** բառերը, ա՛յդ է որ կը նշանակէ. Յիսուս մեր մէ՛ջ եւս մարմնացաւ:

Պատմութեան մէջ Քրիստոսի մարմնացումն ու ներկայութիւնը Եկեղեցի՛ն ըլլալու է, այսինքն ոգեղէն ճգտումներու մարմնացումը: Եկեղեցին մարմնացումը դառնալու է Յիսուսի սպասաւորութեան: Եկեղեցի յաճախող բանի՞ վհատած, անյոյս և բարոյալքուածներ, նորածնունդ յոյսով, բաջալերուած և սրտապընդուած կը վերադառնան տուն: Եկեղեցին աշխարհի մէջ գոյ է վկայելու համար, նոր ընթացքով, Քրիստոսի Գալուստով, Անոր մահուամբ և յարութեամբ թէ ի՛նչ նոր արարած մը եղած է: Մարմնացեալ Քրիստոսով Աստուած մտաւ ուղղա՛կի **մարդկային իւրաքանչիւր** կեանքէն ներս: Բարութեան մարմնացեալ Անհատականութիւնը, Յիսուս՝ Աստուծոյ մարմնացեա՛լ Ներկայութիւնն էր երկրի վրայ: Սոյն պատճառաւ Ան ըսաւ

.«Ա՛ն որ Զիս տեսաւ, Հա՛յրը տեսաւ»:

Յիսուս Քրիստոս յեղաշրջուա՛ծ Մարմնացումն էր, սիրոյ և անյիշաչարութեան: Աստուծոյ օգնութեամբ կրնանք անգամ մը եւս թարգմանել Իր Խօսքը մեր ժամանակակից լեզուին զայն **մարմնացնելով** մեր այսօրուայ կեանքին մէջ, որպէսզի Աւետարանը կարենայ ապրիլ, և ապրելով, կարենայ ազատել այսօր ինչպէս միշտ ազատած է "ես"ին ու մեղքին գերիները: Ինչպէս որ բանաւոր էակը իր մարմինով կը գործէ, այնպէս ալ Քրիստոս Իր Մարմինով՝ Եկեղեցի՛ով կը գործէ: Անսպառ Ծնորհ Յիսուս, Իր աշակերտներուն մարմինը հոգեվին իր բուն աստուածադրոշմ իմաստին վերադարձուց:

Քրիստոսի մարմինն ու Արիւնը ճաշակողներու հոգիներուն մէջ կ՛իջնէ Ինքն աստուածային Ներկայութիւնը զօրացնելու և ներշնչելու ենթական--Յով. Ջ.55-57: Ս.Հաղորդութեամբ հոգիներու միջեւ համազանգուած միութիւն մը կը ստեղծուի: Եկեղեցին կոչուած է "Յիսուսի Մարմին"ը, ուստի ընդունինք նաեւ Յիսուսը սիրողները, որպէս Իր Մարմինը, և սիրո՛վ վարուինք իրարու հետ: Եկեղեցին Յիսուսի Մարմինն է--Եփես. Ա.23: «Ի շինութիւն Քրիստոսի Մարմնին, ջանանք բոլորս հասնիլ հաւատքի մէկ միութեան և Աստուծոյ Որդիին ճանաչողութեան. այսինքն՝ մինչեւ հասնինք հաւատքի չափահասութեան, Քրիստոսի կատարեալ նմանութեան»--Եփես. Դ.13:

«Յիսուս է գլուխը մարմնին, որ է Ի՛ր Եկեղեցին.»--Կողոս. Ա.18:

Յուլիս 24, 2002
Թորոնթօ

ԱՍԻԿԱ ԿԱՏԱՐԵՑԷՔ ՁԻՍ ՅԻՇԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ղուկաս 22.14-23

Յիսուսի ո՞ր ըրածը յիշելու ենք: Յիսուս բազմաթիւ և անհամար իրագործութիւններ ըրաւ, ուստի, ո՞ր կատարած բանը յիշելու ենք: Միթէ Սուրբ Հաղորդութեան արարքի՞ն կ՛ակնարկէ Յիսուս, թէ ուրիշ բանի: Պատմութիւնը ո՛չ կը սրբուի ու ո՛չ կը սրբագրուի, այլ կը յիշատակուի ու կը կրկնուի: Ազգ մը կը գոյատեւէ իր յիշողութեամբ: Ուստի Յիսուսի ո՞ր մէկ արարքը յիշելու ենք:

Յիշատակներ կան, որոնք երբեք ժամանակավրէպ չեն դառնար, այլ անցեալի ապրումներով մեզ կը բաջալերեն: Անցեալէն կենդանի մնացած յիշատակներ, աւանդութիւններ, ապրումներ, յաղթանակներ և տառապանքներ մարդիկ իրարու կը կապեն: Յիշողութիւնը բնականոն մտքին առաջին ստուգանիշն է, որ ցոյց կու տայ բազում իրերու աղերսը իրարու մէջ:

Յիսուս Քրիստոսի կեանքին, «բազում իրերու աղերսը իրարու մէջ», կը տեսնենք Անոր Մարդեղութեան վերջին պահուն, Իր կատարած Սուրբ Հաղորդութեամբ: Ան ըսաւ. **«Ասիկա Կատարեցէք Ձիս յիշելու համար»:** Հաւատացեալներ ազատ են յիշելու Յիսուսի կեանքի դրուագներէն ա՛յն ինչ որ զիրենք հրապուրած և բաջալերած է:

Իմ համեստ ու երկրպագական մտածումս կ՛առաջնորդէ զիս Մարդեղացեալ Յիսուսի հոգեկա՛ն տառապանքին, երբ Ան գործեց հրաշքներ, բժշկութիւններ, աննախընթաց երկնայա՛յտ բարոզութիւններ: Յիսուս բացա՛ւ երկնակամարի շղարշը և ցոյց տուաւ Աբրահամի սերունդին շօշափելի ու տեսանելի Սէր ու Բարի Հայր Երկնաւորը, բայց աւա՛ղ որ Մովսէսի աշակերտները, փարիսեցիները, չհասկցան ու ոմանք ալ հասկնալ և ճանչնալ չուզեցին Աստուած Ճշմարիտը:

Կրնա՞ք երեւակայել ծնողք մը, որ արցունքներով կը խրատէ իր զաւակը որպէսզի անառակ չըլլայ, սակայն ան նորէն կը նախընտրէ անառակ ըլլալ: Յիսուս ալ Իր բոլոր կարելին ըրաւ ուղղելու հրեայ ժողովուրդը և զայն դարձնելու Աստուած Ճշմարիտին, սակայն հրեաները Անոր մտիկ չ՛ըրին: Յիսուս յաճախ նախաձայնեց իր ձերբակալութիւնը, անարգուիլը, և սպաննուիլը: Յիսուս, բացատրելու համար իր, թէ՛ հոգեկան և թէ՛ մարմնական չարչարանքները, ըսաւ աշակերտներուն.

«Ճշմարիտ, ճշմարիտ կ՛ըսեմ ձեզի, եթէ ցորենի հատիկը հողին մէջ իյնալով չմեռնի՝ ինք որպէս առանցին հատիկ կը մնայ, իսկ եթէ մեռնի՝ բազմաթիւ հատիկներ կու տայ: Ով որ իր անձը՝ կը սիրէ՝ կը կորսնցնէ զայն, իսկ ով որ իր անձը կ՛անտեսէ այս աշխարհի վրայ՝ զայն յաւիտենական կեանքին համար պահած կ՛ըլլայ: Ով որ ուզէ ինծի ծառայել՝ պէտք է ինծի հետեւի, և ինծի ծառայողը պիտի ըլլայ հոն՝ ուր ես կը գտնուիմ: Եւ Հայրս պիտի պատուէ ինծի ծառայողը:--Յով. ԺԲ. 24-26:

Յիսուսի վերոյիշեալ խօսքերուն մէջ կան զանազան պատուիրաններ, որոնք Ի՛նք կատարեց ու կը փափաքի նաեւ, որ իր աշակերտները եւ զինք սիրողնե՛րն ալ կատարեն. հետեւի՛ն Իրեն եւ նուիրեն իրենց կեանքը, գործակցին Իր հետ եւ ուրանան իրենց անձը:

Պօղոս առաքեալ այդ մասին կը գրէ Կորնթացիներուն ըսելով. «Որովհետեւ, որքան շատ **բաժնեկից** կ՛ըլլանք Քրիստոսի չարչարանքներուն, այնքան աւելի մեծ կ՛ըլլայ Իր օգնութիւնն ու մխիթարութիւնը մեզի: Մենք նեղութեանց կ՛ենթարկուինք՝ ձեզի օգնելու և Աստուծոյ փրկութիւնը ձեզի բերելու համար. և եթէ Աստուած կ՛օգնէ մեզի՝ կրկին ձեզի օգնելու համար է, որպէսզի մեր օրինակով սորվիք, թէ Աստուած ձեզ ալ պիտի զօրացնէ՝ որ համբերութեամբ կարենաք տանիլ այն չարչարանքները որ մենք հիմա կը կրենք:...Եղբայրնե՛ր, կ՛ուզեմ որ գիտնաք՝ թէ ի՛նչ նեղութիւն կրեցինք Ասիա նահանգին մէջ: Մեր կարողութենէն ա՛յնքան վեր էր բեռը, որ գրեթէ ապրելու յոյսը կորսնցուցինք» --Բ. Կորն. Ա.5-8:

Պօղոս առաքեալ կը բաջալերէ մեզ որպէսզի յիշենք Յիսուսի ըրածները, ըսելով. «Յիսուս Քրիստոսի յաղթական երթին **մասնակից** կը դարձնէ մեզ, և մեր միջոցաւ **Իր գիտութեան** բոյրը կը տարածէ ամենուրեք:

Երբ Յիսուս վերջացուցած էր վերջին ընթրիքը, այսպէս կը կարդանք. «Եւ մինչ անոնք կ՛ուտէին, Յիսուս հաց առաւ, օրհնեց, կտրեց և բաժնեց աշակերտներուն, ըսելով. **«Առէք, կերէք, ասիկա իմ մարմինս է»:** Յիսուս Իր ազա՛տ կամքով կտրեց հացը ու տուաւ Իրեն հետեւող աշակերտներուն: Երբ ամէն բան ըրաւ, անկէ յետոյ Ան ըսաւ աշակերտներուն.

«Ասիկա կատարեցէք Ձիս Յիշելու համար»:

Ուստի թէ՛ վերի համարները և թէ՛ Յիսուսի վերջին պատուէրը կը նշանակեն, թէ մե՛նք եւս, որպէս աշակերտները Յիսուսի և Ձինք սիրողները, պարտաւոր ենք ուրանալ մեր անձերը, յանձն առնելու ենք կրել նեղութիւն և չարչարանք, նոյնիսկ նահատակութիւն.

«ԵԹԷ ցորենի հատիկը հողին մէջ իյնալով չմեռնի»:

Յիսուսի Մարմինը նշխարի ու մասունքի վերածուեցաւ գերեզմանը՝ վկայարանի, յիշատակը՝ տօնի և Անոր կեանքի տառապանքն ու անարգուիլը հաւատացեալները բաջալերելու և Իրեն նմանցնելու: Մեր կեանքին մէջ պարտ ենք այժմէականացնել **յիշատակը** և **պատուէրը** Յիսուս Փրկչին, որ ըսաւ. **«Ասիկա կատարեցէք Ձիս Յիշելու համար»:** Ո՛չ թէ միայն կրկնելու ենք Սուրբ Հաղորդութեան արարողութիւնը, այլ՝ յանձն առնելու ենք նոյնիսկ **կոտրտուիլ** և **անարգուիլ** Անոր **բեկբեկուելու** Խորհուրդին նման:

Մեզմէ քանի՞ հոգի սիրայօժար կերպով պատրաստ է մասնակցիլ այս մարտահրաւէր՝ չարչարանքներուն: Յիսուս Քրիստոսի իւրաքանչիւր պատուէրը անձնազոհութեան կոչ մըն է, որ պատիրեց Իրեն հետեւողներուն ըսելով.

«Աշխարհի վրայ նեղութիւն պիտի ունենաք, բայց քաջալերուեցէ՛ք, որովհետեւ ես յաղթեցի աշխարհին»--Յով. Ժ.33:

Յիսուսի վերոյիշեալ մարտակոչին բառացի ու անմիջական իրագործումը կը տեսնենք Պօղոս առաքեալի աւետարանչական ծառայութեան ընթացքին:

«Հինգ անգամ ժողովարաններու մէջ քառասունէն մէկ պակաս հարուած կերած եմ հրեաներէն, երեք անգամ խարազանուած եմ հռոմէացիներէն, մէկ անգամ քարկոծուած, երեք անգամ նաւաբեկութեան հանդիպած եմ, գիշեր մը և ցերեկ մը ծովուն բացերը մնացած: Վտանգ՝ թէ՛ ազգակիցներէս և թէ՛ հեթանոսներէն: Յաճախ անքուն գիշերներ անցընելով, քաղց ու ծարաւ կրելով, յաճախ առանց պատառ մը հացի, ցրտահար ու մերկ» --Բ Կորն. ԺԱ.25:

1. «Որովհետեւ, որքան շատ բաժնեկից կ՛ըլլանք Քրիստոսի չարչարանքներուն, այնքան աւելի մեծ կ՛ըլլայ Իր օգնութիւնն ու մխիթարութիւնը մեզի: Մենք նեղութեանց կ՛ենթարկուինք՝ ձեզի օգնելու և Աստուծոյ փրկութիւնը ձեզի բերելու համար. և եթէ Աստուած կ՛օգնէ մեզի՝ կրկին ձեզի օգնելու համար է, որպէսզի մեր օրինակով սորվիք, թէ Աստուած ձեզ ալ պիտի զօրացնէ՝ որ համբերութեամբ կարենաք տանիլ այն չարչարանքները որ մենք հիմա կը կրենք»--Բ Կորն. Ա.5-6:

2. «Ամէն տեսակ նեղութիւն ունինք, բայց ընկճուած չենք. տագնապի մատնուած ենք, բայց յուսահատ չենք. հալածանքներ անպակաս են, բայց լքուած չենք. յաճախ խոշտանգուած՝ բայց խորտակուած չենք: Ծարունակ Յիսուսի մահը մեր մարմիններուն մէջ կը կրենք, որպէսզի Յիսուսի կեանքն ալ մեր մարմիններուն մէջ յայտնուի»--Բ Կորն. Դ.8-11:

3. «Ներկայի մեր կրած այս թեթեւ նեղութիւնը արտակարգ-օրէն գերազանց և յաւիտենական փառք մը կ՛ապահովէ մեզի»
--Բ Կորն. Դ.17:

Մայիս 21, 2002
Թորոնթօ

ՅԻՍՈՒՍ ԻՐ ՅԱՐՈՒԹԵՆԷՆ ՎԵՐՋ, ՆՈՐԷՆ ՍՈՒՐԲ ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՋՏՈՒԱՒ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒՆ, ԱՅԼ՝ ՊԱՏՈՒԷՐ

Ինչո՞ւ համար, մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս, միայն մէ՛կ անգամ Սուրբ Հաղորդութիւն (Մարմինն ու Արիւնը) բաշխեց Իր աշակերտներուն ու չկրկնեց զայն գերեզմանէն Յարութիւն առնելէն յետոյ:

Պօղոս առաքեալ, հարազատօրէն մէջբերումը կ՛ընէ մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի խօսքերուն, երբ Ան կը խորհրդակատարէր Սուրբ Հաղորդութեան նուիրագործումը: Պօղոս առաքեալ այսպէս կը վկայէ. «Ես Տիրոջմէն առի ինչ որ ձեզի աւանդեցի»--Ա. Կորնթ. ԺԱ.23:

«Տէր Յիսուս Իր մատնութեան գիշերը հաց առաւ, Աստուծոյ գոհութիւն յայտնեց, կտրեց զայն և ըսաւ. **«Ասիկա Իմ մարմինս է, որ ձեզի համար կը բաշխուի** (կտոր կտոր կ՛ընդլայ): **Ասիկա կատարեցէք զիս յիշելու համար»**--Ա. Կորնթ. ԺԱ.23: «Եթէ չուտէք Մարդու Որդիին մարմինէն և չխմէք անոր արիւնէն՝ կեանք պիտի չունենաք ձեր մէջ: Ով որ Իմ մարմինէս կ՛ուտէ և Իմ արիւնէս կը խմէ՝ յաւիտենական կեանք կ՛ունենայ և ես անոր յարութիւն պիտի տամ վերջին օրը, ֆանի Մարմինս ճշմարիտ կերակուր է և Արիւնս՝ ճշմարիտ ըմպելիք»--Յով. Զ.57: Յիսուս Քրիստոս, Ս.Հաղորդութեան խորհուրդը հաստատեց՝ Իր մահը յիշեցնելու համար, և ոչ թէ զանիկա երկրպագութեան պատճառ կամ առիթ մը ընելու համար: Ուստի, ի՞նչ կը նշանակէ.

«Ասիկա կատարեցէք զիս յիշելու համար» խօսքը:

Յիսուս, Փրկիչը համայն մարդկութեան, մարմնացաւ ու եկաւ աշխարհ կատարելու համար Հօր Աստուծոյ կամքը: Աստուծոյ կամքը իր Յիսուս Որդւոյն խաչելութիւնը չէր: Արարիչ Աստուած, նման հեթանոս կուռքերու, մարդազոհերէ հաճոյք չի զգար, սակայն երբ հարկ եղաւ որ Յիսուս, սպանուի մարդկութիւնը ազատելու նպատակաւ, Ան նուիրաբերեց Իր կեանքը փրկելու համար մարդկութիւնը: Յիսուս, խաչելութենէն առաջ, նախատեսելով ըլլալիք աննախընթաց իրողութիւնը, կ՛ըսէ.

«Հայրս զիս կը սիրէ, որովհետեւ կեանքս կու տամ՝ վերստին առնելու համար զայն: Ոչ ոք կրնայ կեանքս ինձմէ խլել: Ես իմ կամքովս կեանքս կու տամ: Իրաւունք ունիմ զայն տալու, ինչպէս նաեւ իրաւունք ունիմ զայն կրկին առնելու: Ահա այսպէս պատուիրեց Հայրս ինծի:»--Յով. Ժ.17-18:

Յիսուս, անձնուրացօրէն կատարեց Հօր Աստուծոյ առաքելութիւնը, կամեցաւ մարմին ըլլալ (մարդանալ), մտնել մեր աշխարհ երկիրը և յայտնել անզուգական Արարիչ Աստուծոյ սէրն ու ողորմութիւնը հանդէպ համա՛յն մարդ արարածներուն: Յովհաննէս առաքեալ սապէս կը բացատրէ Յիսուսի աշխարհ գալը.

«Եւ Բանը մարմին եղաւ ու բնակեցաւ մեր մէջ. և մենք տեսանք անոր փառքը, որպէս շնորհով և ճշմարտութեամբ լի

Միածնի փառ՝ ստացուած Հօրմէն»:

Յիսուս «աշխարհի մէջ էր, և աշխարհը անով եղաւ, սակայն աշխարհը չճանչցաւ զայն: Իրեններուն եկաւ, բայց իրենները չընդունեցին զինք: Իսկ անոնք որոնք ընդունեցին զայն՝ իշխանութիւն տուաւ անոնց ըլլալու Աստուծոյ որդիներ, անոնց՝ որոնք կը **հաւատա՛ն** Իր անունին»--Յով. Ա.14, 10:

Յիսուս ինչո՞ւ **հաւատա՛լ** կը պահանջէ Իրեն հետեւողներէն: Որովհետեւ Յիսուս, Իր աշակերտներու ամէն ակնկալութիւններէն բոլորովին տարբեր առաքելութեան մը համար եկած էր աշխարհ: Բոլո՛ր աշակերտներն ալ կ՛ակնկալէին, թէ իրենց Յիսուս Վարդապետը պիտի ազատէ Իսրայէլը Հռոմէական լուծէն: Անոր մտերիմ աշակերտներէն երկուքը՝ Յովհաննէս և Յակոբոս կը կարծէին թէ, Յիսուս, որպէս Հին Կտակարանի Հերոս և Թագաւոր, պիտի դառնայ Իսրայէլի՛ Թագաւորը: Այս երկու եղբայրները փափաքեցան, որ այդ Իսրայէլի Թագաւորութեան մէջ, իրենցմէ մին՝ աջ և միւսն ալ ձախ կողմը նստին ու փառաւորուին:

Իսկ երբ իրենց Տէրն ու Վարդապետը ձերբակալուեցաւ, դատապարտուեցաւ ու խաչուեցաւ, իրենք **"հետո՛ւն կայնած, միայն կը դիտէին"**: Ու երբ Յիսուս մեռաւ, այս աշակերտները ապշեցան շփոթեցան ու փախան Յիսուսի խաչելութենէն յետոյ ու իրենք զիրենք փակեցին սենեակի մը մէջ, որպէսզի հրեաները չգան ու զիրենք ալ չխաչեն: Յիսուսի խաչելութեան սեմին, մի միայն **կինե՛րը** դարձան հերոսուհիներ և Յիսուսի աջին կանգնողները:

Նոյնիսկ ա՛յսօր, երկու հազար տարիներ յետոյ, Յիսուսի աշակերտող (խարոզիչ, քահանայ կամ վարդապետ) ըլլալ փափաքողներ, որոնք նոյնիսկ կը դաւանի՛ն թէ կոչո՛ւմ ունեցած են նուիրուելու ու հետեւելու Նազովրեցի Վարդապետին, (շատ բիչ բացառութիւնները յարգելով) կը փնտռեն փառք, ապահովութիւն և հանգիստ: Այս խտացեալ գրութեան մէջ չեմ կրնար բաւարարել Պօղոս առաքեալի բաշած նեղութիւնները, անարգանքները, հալածանքները և չարչարանքները, որոնք արձանագրուած են Նոր Կտակարանի Գործք Առաքելոց գրքին մէջ: Եթէ իրա՛ւ կ՛ուզէք գիտնալ թէ ի՛նչ կը նշանակէ հետեւի՛լ Քրիստոսի, նուազագոյնը, կարդալու էք Պօղոսի կեանքը, ո՛չ թէ մէկ անգամ, այլ 10-20 անգամներ ու անկէ յետո՛յ միայն ըսէք թէ "կոչում" ստացած էք ըլլալ Յիսուսի աշակերտ, կղերական կամ աշխարհական:

Հաւատալ կը նշանակէ նոյնանալ թէ հաւատացածին և թէ բոլոր հաւատացեալներուն հետ. որոնք կը հաւատան Քու հաւատացա՛ծ Աստուծոյդ: Այսպիսի հաւատք ունեցողի մը համար, կը դադրին եկեղեցական հատուածային բաժանումները: Եթէ կը հաւատանք Աստուծոյ, պարտական ենք վստահիլ նաեւ անո՛նց որոնք կը հաւատան: Հաւատալը՝ հաւատքն է Անհաւատալիին, ջերմօրէն ու խանդավառօրէն: Իբրեւ ճշմարտութիւն՝ ընդունիլ իրողութիւն մը, որ չենք գիտեր և դրական ապացոյցներ չկան: Յովհաննու Աւետարանին մէջ առաքեալը կը շեշտէ "հաւատալ"ը, որ աւելի է քան "հաւատք"ը: Հաւատքը կրնայ միայն "գիտութիւն" մը ըլլալ, իսկ "հաւատալը" **գործօն արարա՛ք է**:

Շատ ուշագրաւ է, որ Յիսուս երեք տարի ապրելո՛վ աշակերտներուն հետ, մի միայն մէ՛կ անգամ սուրբ Հաղորդութիւն տուաւ անոնց, ու Յարութենէն յետոյ չկրկնեց այդ խորհրդակատարումը: Սակայն պատուիրե՛ց Իր աշակերտներուն, որ

կատարեն այդ սրբազան խորհուրդը, ո՛չ թէ որպէս "փաւութիւն ու թողութիւն մեղաց", ինչպէս կը յայտարարուի բահանաներու կողմէ, այլ Ան ըսաւ.

«Ասիկա կատարեցէք զիս յիշելու համար»
--Ղուկ. ԻԲ.20, Ա.Կորն. ԺԱ.24, 25:

Յիսուս այնպիսի՛ սիրով մը կապուած էր Հօր Աստուծոյ հետ, որ Իր անձնաւորութիւնը և էութիւնը Աստուծո՛յ էութեան մէջ կը զգար: Կարդանք Յովհաննու Աւետարանի 17-րդ գլուխը, ուր (որքան կարելի է մա՛րդկօրէն) ըմբռնել Հօր Աստուծոյ ու Որդւոյն մտերմիկ յարաբերութիւնը, կարդալ ոչ միայն մէկ անգամ այլ բազմաթիւ անգամներ մինչեւ որ վերէն մեզի տրուի այն Հոգին, որ կարենանք հասկնալ մեր կարդացածը: Մանաւանդ երբ Յիսուս կ՛աղերսէ Հօր ըսելով.

«Կ՛աղօթեմ որ անոնք բոլորն ալ մէկ ըլլան, ինչպէս որ դուն, ո՛վ Հայր, իմ մէջս ես և ես քու մէջդ, այնպէս ալ անոնք մեր մէջ ըլլան, որպէսզի աշխարհը հաւատայ, որ դուն ղրկեցիր զիս: Այն փառքը որ ինծի տուիր՝ իրենց տուի, որպէսզի մէկ ըլլան, ինչպէս որ ես և դուն մէկ ենք:

Ես՝ անոնց մէջ ըլլամ և դուն՝ իմ մէջս, այնպէս որ անոնք կատարեալ կերպով մէկ ըլլան, որպէսզի աշխարը գիտնայ թէ դուն ղրկեցիր զիս:»
--Յով. ԺԷ.21-23:

Այս բոլորը մեզի կ՛ուսուցանեն թէ, սուրբ Հաղորդութիւնը ոչ թէ միայն խորհրդակատարումն է հացին և գինիին, այլ՝ մեր անձի՛ն և էութեան **կոտրտուի՛լը**, ուրացո՛ւմը և նահատակուի՛լն է, այնպէս ինչպէս մեր Տէրը Յիսուս ըրաւ ու բաշխեց իր Անձը մեզի համար: Ան չըսաւ ըրէք այս յիշելու համար սուրբ Հաղորդութեան խորհրդակատարումը, այլ՝ **«Յիշելու համար Զի՛ս»:** Ի՞նչ ըրած էր Մարդեղացեալ Յիսուս Որդին երեք տարուայ ընթացքին: Ան, հանդուրժեց կրել անարգանք, հալածանք և ծաղրանք, սկսեալ խոնարհ մսուրէն մինչեւ Գողգոթայի սրբարար Խաչելութիւնը:

Յիսուսի սրբարար մարմնին ու արեան մասնակցիլը հաւատացեալի մը համար, ըլլալու է **մարտահրաւէր** մը, որ ենթական պիտի մղէ եսասիրութենէ՝ մարդասիրութեան. նման "Բարի Սամարացի"ի, Եկեղեցասիրութենէ՝ (փարաջէն պատերէ)՝ հաւատացեալները սիրելու են զիրար, առանց յարանուանական խոտոր մտածումներու, որպէսզի բոլոր հաւատացեալները **մէ՛կ ըլլան** "Յիսուսի մէջ" և Ան մեզ ընդունի "Հայր Աստուծոյ" մէջ այնպէս ինչպէս մեր սիրելի Փրկիչը Յիսուս աղերսեց Հօր Աստուծոյն: Յիսուս ոչ միայն աղօթեց, խնդրեց ու պատուիրեց աշակերտներուն մէ՛կ ըլլալ, այլ՝ որպէս առաջնահերդ Ախոյեան, մեզմէ առաջ Ի՛նք կատարեց Իր խնդրանքներն ու պատուէրները որ մեզի պատուիրեց:

Մեր Տիրոջ Յիսուսի բոլոր այս իրագործումները երբ որպէս շարժապատկեր մեր տեսողութեան առջեւէն կ՛անցնենք, ի՞նչ պարտ ենք ընել նաեւ մենք: Միայն դիտել ու հեռանա՞լ, այնպէս ինչպէս ըրին բահանան ու Ղեւտացին երբ տեսան իրենց մէկ եղբայրը կիսամեռ ինկած փողոցի մը անկիւնը: Մինչ օտար ու թշնամի կարծուած Սամարացին երբ տեսաւ կարօտեալ մը, զայն

նկատեց որպէս **ի՛ր եղբայրը**: Ան մոռցա՛ւ իր սամարացիութիւնը, ան անտեսե՛ց իր անձը, իր մարմնական և ազգայի՛ն մղումները:

Սամարացին իջաւ իր հեծած էշէն, մաքրեց իր թշնամի կարծրւածին վէրքերը, պատռեց իր շապիկը ու այդ կտաւով փաթթեց վիրաւորեալին վէրքերը ու նստեցնելով զայն իր իջուն վրայ, տարաւ պանդոկ մը ու իր բսակէն վճարեց որ խնամեն կարծեցեալ թշնամին:

Ահա ա՛յս է. **«Ասիկա կատարեցէ՛ք զիս յիշելու համար»** Տէր Յիսուսի խնդրանքը Իր աշակերտներէն:

Մեզմէ քանինե՞ր պիտի ընդունին այսպիսի անճնազոհութիւն ընել, մոռնա՛լ իրենց անճնատրութիւնը և ազգային զգացումները և տեսնել մեր եղբայրը իւրաքանչիւր թշնամի՛ կարծեցեալին մէջ: Յիսուս ըրաւ և իրագործեց ի՛ր իսկ պատուէրը:

Ան ըսաւ իրեն հետեւիլ և աշակերտիլ ուզողներուն.

Վերցուցէ՛ք ձեզի տրուած խաչը և հետեւեցէք Ինծի՛ **«Իմ լուծս ձեր վրայ առէք և սորվեցէք ինձմէ»**--Մատթ. ԺԱ.29: Քրիստոնէութիւնը հանգստութեան և նիւթակա՛ն ապահովութեան հաւատալիք մը չէ՛, այլ մարտիրոսութի՛ւն մը:

Վերոյիշեալ գրութեամբ փափաքեցայ ներթափանցել մեր Տիրոջ Յիսուսի Սուրբ Հաղորդութեան խորհուրդին հոգենուրբ գաղտնիքին ու բաժնել զայն բոլոր Յիսուսը սիրողներուն հետ: Ուստի ամէն առիթով և մաքուր սրտով երբ կը ստանանք պատարագեալ Մարմինն ու Արիւնը մեր Տիրոջ Քրիստոսի,

յիշենք նաեւ մե՛ր ալ պատարագուելու անճնուրացութիւնը՝ "ես"ը, ու ծառայելու պարտականութիւնը:

Յուլիս 5, 2002
Թորոնթօ

“ԱՅՍ Է ԻՄ ՄԱՐՄԻՆՍ, ՈՐ ՁԵԶԻ ՀԱՄԱՐ ԿԸ ԲԱՇԽՈՒԻ”

Վերոյիշեալ Ա. Կորնթացւոց նամակին ԺԱ.24-րդ համարին մէջ "Կը բաշխուի" բառին յունարէն բնագիրը կ՛ըսէ. «Որ կը **կոտըրտըւի** (կը ջարդուի) ձեզի համար»: Զոր կը նշանակէ այս մարմնիս կոտրտուիլը ձեզի համար է և բոլոր անոնց, որոնք սիրեցին Զիս ու կ՛ուզեն հետեւիլ Ինծի որպէս իրենց Տէրն ու Վարդապետը: Թերեւս մեր Տիրոջ Մարմնին կոտրտուիլը խուսափելի ըլլար, բայց պայֆարամարտի ծգնաժամը և հոգեշահ ռազմագիտութիւնը պահանջեց որ Յիսուսի Մարմինը կոտրտուի ազատագրելու համար մարդկութիւնը: Մանաւանդ "կոտրտուիլ" բառը, բնագրին մէջ, "կը կոտրտուի-**կոր**" է, այսինքն **կոտրտուելու ընթացքին մէջ մտած** է-ի իմաստը ունի:

Ի՞նչ կը կարծուի ըլլալ նշանակալից իմաստը Յիսուսի Մարմնին կոտրտուելուն: Ուշագրաւ և կարեւոր իմաստը սոյն արարքին, կը գտնուի.

«Զայս արարէք առ իմոյ յիշատակի»-գրաբար,
«Ասիկա կատարեցէք զիս յիշելու համար»-
Անթիլիասեան,
«Ըրէք ասիկա իմ յիշատակիս համար»
-Երուսաղէմեան հրատարակութիւն:
"Do this, whenever you drink it, in remembrance of Me".
J. B. Phillips-թարգմանութիւն:

Ի՞նչ ընելու էին աշակերտները: Ո՞ր արարքը կրկնելու էին: "Ասիկա ըրէք" բառերը ինչի՞ կ՛ակնարկէին և ի՞նչ կը պատուիրէին:

Երկու հազար տարիէ ի վեր Յիսուսի Եկեղեցին կը տօնակատարէ սուրբ Պատարագը կը յիշատակէ Յիսուսի Մարմնին կոտրտուիլն ու Իր Արեան բաշխումը: Աստուծոյ փառք ու երկրպագութիւն Յիսուսի անճնամատոյց զոհողութեան համար: Արդեօք Սուրբ Հաղորդութեան խորհուրդը այսքանո՞վ (հաց ու գինիո՞վ) միայն պարտ էր վերջանալ: Միթէ Յիսուս աւելի նուիրական, սուրբ և խորհրդա՛ստ խորհուրդ մը չունէ՞ր Իր Մտքին մէջ:

Պաշտամունքի կենսակա՛ն և զայն իմաստաւորո՛ղ գլխաւոր արարքը Սուրբ Հաղորդութիւնն է, այսինքն Ս. Պատարագը: Ի՞նչ կը նշանակէ պատարագ: Պատարագուիլ՝ կը նշանակէ նուիրուիլ, զոհուի՛լ: **«Մոգերը իրենց գանձերը բացին ու Մանուկ Յիսուսին պատարագ մատուցին ոսկի, կնդրուկ և զմուռս»**: Ուստի, ի՞նչ կը յեշեցնէ Սուրբ Հաղորդութիւնը և ի՞նչ բանի կ՛ակնարկէ **«ասիկա ըրէք»** մեզի այսօր:

Յետագայ համեստ խորհրդածութիւններս պարզ մտայղացումներ են ու ո՛չ վարդապետական բացատրութիւններ:

Գեթսեմանի Պարտէզին մէջ Յիսուս ըսաւ. «Հա՛յր, եթէ կ՛ուզես՝ այս բաժակը ինձմէ հեռացուր»: "Բաժակ" բառը ջուրի համար չ՛ըսաւ Յիսուս: Ուստի "Ասիկա ըրէք"ն ալ կրնայ ունենալ յաւելեալ **խորհրդաստ նշանակութիւն:**

Սուրբ Պատարագին կոտրտուած Մարմինն ու բաշխուած Արեան, ձեզի համար է ըսաւ Յիսուս: "Ըրէ՛ք ասիկա" պատուէրը, խորհրդազգաց իմացումով, կրնայ հասկցուիլ նաեւ, թէ Յիսուս մեզի **առարկայականօրէն** կը տրվեցնէ կոտրտուիլ ջարդուիլ ու բաշխուիլ ուրիշներո՛ւ կեա՛նք տալու համար:

Իր պատուէրն է. «Զարին հակառակ մի՛ կենաք. եթէ մէկը բու աջ ծնօտիդ ապտակ մը զարնէ, մի՛ւսն ալ դարձուր անոր: Եւ եթէ մէկը կամենայ բռնադատել քեզ ու շապիկդ առնել, բաճկո՛նդ ալ ձգէ անոր եւ եթէ մէկը հարկադրէ քեզ մղոն մը ճամբայ երթալ, երկո՛ւք գնա անոր հետ»:

Այլ խօսքով **արդարութիւն** և **իրաւունք** մի՛ փնտռեր ներկայ աշխարհի կացութեան մէջ, այլ շարունակէ **բարի՛ն ընել**: Ներկայիս քրիստոնեաներուն մտածողութեան տեսանկիւնը **շիտա՞կ** թէ **ծո՞ւռ** հետաքննարն է: Յիսուս Սուրբ Հաղորդութեամբ՝ Իր Մարմնի՛ն կոտրտուելովը, աշակերտներուն կու տայ նո՛ր հետաքննարի տեսակէտ մը՝ **բարիի՛** ու **չարի՛** ըմբռնումին դիտանկիւնը: Որպէս հետեւորդ Յիսուս Քրիստոսի, մեր ծառայութեան չափ ու սահման պէտք չէ՛ դնել օրէնսդրութեամբ, այլ սիրո՛յ և բարիի ու ո՛չ իրաւունքի:

Ստեփանոս սարկաւագ և Պօղոս առաքեալ երբ առեանին առջեւ պատուիրուեցան ընել իրենց պաշտպանութիւնը, անոնք ուրացա՛ն իրենց **իրաւունքը,** իրենց **"ես"**ը ու քարոզեցին և վկայեցին Յիսուս Քրիստոսը ի գին իրենց կեանքին:

Մովսէս մտածեց փրկել իր ազգակիցները **բռնատիրութեամբ** և սպանեց Եգիպտացին: Յիսուս կը ջանայ փրկել աշխարհը Իր անձնամատո՛յց **զոհողութեամբ**: Մեր կոչումը՝ միշտ հետեւիլ է Յիսուս Քրիստոսի: Յովհաննէս Մկրտիչ, աստուածնական ներշնչումով ներկայացուց Նազովրեցի Յիսուսը, ըսելով.

«Ահաւասիկ Աստուծոյ Գառնուկը,
որ աշխարհի մեղքը կը վերցնէ»:

Վարդապետաց Վարդապետ Յիսուս նմանօրինակ պատուէր մը տուաւ Իր աշակերտներուն ըսելով.

«Ահաւասիկ ես ձեզ կը ղրկեմ
իբրեւ ոչխարներ՝ գայլերու մէջ»:

Ամէն անգամ որ կը հաղորդուինք սուրբ Պատարագով, ստանձնած կ՛ըլլանք Քրիստոսի հրաւէրը երթալ գայլերու մէջ որպէս **ոչխարներ** ու ո՛չ երբեք որպէս վայրի վագրեր (բնաջնջողներ, յանդիմանողներ և զրպարտողներ):

Ներկայ հարցումը սա է. "Ի՞նչն է որ կոտրտուելո՛ւ է", ուրացուելու է սուրբ Պատարագը (հացն ու գինին) ստանալու ժամուն:

Երբ դիտենք հայելիի մէջ, մեզի կը ներկայանայ մեր "ես"ը, մեր անձը: Ա՛յդ "ես"ը որ կը տեսնուի հայելիին մէջ, այդ "ես"ը պարտ ենք զոհել ու ծառայութեան նուիրել Աստուծոյ ամենագէտ

Կամքին և դառնալ **անձնուրաց**: Մեր "ես"ը, փափաքները, նոյնիսկ մեր արժանապատուութիւնը զոհելու ենք Աստուծոյ սրբարար պատուանդանին:

Մագդաղենացին ու Զակէոս իրագործեցին **"Ասիկա ըրէ"**ը՝ իրենց անձերը՝ արժանապատուութիւնը և իրենց ունեցածը նուիրելով Յիսուսի:

20-րդ դարու Եկեղեցին արթննալու է իր մրափէն, ճանչնալու և ըմբռնելու է Ս. Պատարագին միստիկ ու խորհրդազգաց իմաստը, և զոհագործելու է ի՛ր անձը, յիշելով իր Տիրոջ պատուէրը, որ ըսաւ.

«Ըրէ՛ ասիկա իմ յիշատակիս համար»:

Քանի՞ կ՛ուզեն ստանձնել սոյն զոհողութեան և **ծառայութեան** մարտահրաւէրը:

«Հայ եկեղեցին պէտք է երթայ ժողովուրդի՛ն և դառնայ եկեղեցի ժողովուրդով, ժողովուրդին համար»--**Արամ Ա.Կաթողիկոս:** Ներկայ հոգեբանութեան մէջ, Հայ գաղութներ կը կառուցանեն Եկեղեցիներ (չէնթեր) ու կը սպասեն որ ժողովուրդը եկեղեցի գայ: Թորոնթոյի մէջ չորս հազար ընտանիքի հետաձայնի թիւ կայ: Քանի՞ հազարը եկեղեցի կու գայ Կիրակի օրերը: Յիսուս Քրիստոս ժողովուրդը եկեղեցի չբերա՛ւ, այլ՝ Ի՛նք **գնաց** ժողովուրդին: Սուրբ առաքեալները **գացին** աշխարհի հետաւո՛ր ծագերը, մինչեւ Հայաստան աշխարհ... : Մեզմէ քանի՞ հոգի կ՛երթայ մինչեւ մեր **դրացիները,** հրաւիրելու զանոնք Եկեղեցի:

Եկեղեցիներու վարչական կազմը, վերոյիշեալ 4000-ին այցելա՞ծ է, հարցուցա՞ծ է թէ ունի՞ն հիւանդ: Հետաքրքրուա՞ծ է անոնց հոգեկան ու նիւթական կարիքներով, թէ միայն նուիրատուութեան պահարաններ ուղարկած է անոնց:

Գործ Առաքելոցի հեղինակը կ՛ըսէ. «Ընթաց իրիկուն, մինչ հաւաքուած էինք **հացը բեկանելու** համար»--Ի.7: Երբ մօտենանք պատարագող քահանային բռնած սուրբ Հաղորդութեան բաժակին, ի՞նչ կը տեսնենք անոր մէջ: Այսուհետեւ, այդ Սուրբ բաժակին մէջ, մե՛նք եւս տեսնենք մեղքը մեր պարտապաններուն, ու մենք եւս նման Յիսուսի խմենք (մասնակցինք Անոր խաչելութեան) ու ներենք մեր հակառակորդ կարծուածներուն: Ժամանակն է նաեւ մե՛ր բեկանուելուն, մե՛ր խոնարհութեան, մե՛ր անձնազոհութեան և մե՛ր պատարագուելուն: Պօղոս առաքեալ կ՛ըսէ.

«Ամենայն խոնարհութեամբ և յաճախ արցունքով ծառայեցի Տիրոջ»--Գործ Ի.19, 31:

Կ՛ուզէ՞ք **րոպէ** մը միայն երջանիկ ըլլալ՝ վրէժ լուծեցէք, իսկ եթէ կ՛ուզէ՞ք **յաւիտեան** երջանիկ ըլլալ՝ **ներեցէք**: Ներել ո՛չ միայն գաղափար մը ըլլալու է, այլ իրականութիւն: Յիսուս ճաշակած էր տառապանքը, բայց չէր դառնացած, քանի որ ներել գիտեր: Ներել սորված էր, քանի որ սիրել գիտէր: Չներելով ո՛չ թէ մեր պարտապանները խղճահար ըրած կ՛ըլլանք, այլ մենք զմեզ կը մաշեցնենք, կը ժանգենք ու անհաղորդ կը դառնանք Գերբնականին:

Ներելու իրողութիւնը մարդկային կեանքի ամենէն **դիւրին** և ամենէն **դժուարին** հարցերէն մին է: Սիրել՝ սրբագործել է չարիքը ներողամտութեամբ: Երբ ներողամտութիւնը վերանայ, մեր սրտակցութիւնը Աստուծոյ հետ կը չքանայ և մեր սրտերը կը քարանան: Ներողամտութիւնը կը բժշկէ ու կամոքէ մարմինը, իմացականութիւնը և եսասէր զգացումները:

Յիսուս Քրիստոս ներում շնորհելու եկաւ և ոչ թէ դատապարտելու՝ (Պոռնկութեան մէջ բռնուած կինը): Խաչին վրայ երբ կրօնաւորներն ու հանդիսատեսները կը ծաղրէին Աստուածորդին, Յիսուսի խօսքերէն առաջին երեքը **ներումի և սիրոյ** խօսքեր էին, յաջորդ երկուքը՝ **տագնապի և տառապանքի**, վերջին երկուքը՝ **գոհութեան և յաղթանակի:**

Աւետարանի կեդրոնական պատգամը ոչ թէ Յիսուս Քրիստոսի անմիջական Երկրորդ Գալուստն է, այլ Խաչեցեալին ներումի ձրի շնորհը: Ռայնհոլտ Նիւպուր, Աստուծոյ վրայ դրաւ իր վստահութիւնը, որ աշխարհէ անդին է, սակայն գործօ՛ն պատմութեան մէջ: Անոր սէրն ու ներողամտութիւնը կ՛ազնուացնէ ու կը բարձրացնէ մարդկային ապրումը և Անոր յուսադրիչ խոստումը կ՛ազատէ մարդը հիասթափութենէ: Այսպիսի յոյս մը կու գայ մի միայն Աստուծոյ վերջնական յաղթանակի վստահութենէն, զոր Յիսուս յայտնաբանեց խմելով Իրեն մատուցուած փրկարար բաժակը:

Ուստի՝

Ժամանակն է նաեւ մե՛ր բեկանուելուն, մե՛ր խոնարհութեան, մե՛ր անձնազոհութեան և մե՛ր պատարագուելուն և մեր ծառայասիրութեան: Պօղոս առաքեալ կ՛ըսէ. «Ամենայն խոնարհութեամբ և յաճախ արցունքով ծառայեցի Տիրոջ:
--Գործք Ի.19, 31:

Աստուածորդի Յիսուս Քրիստոս մեզ չի հրաւիրեր հասարակ կամ ստորադաս պայքարամարտի: Անոր հրաւէրը՝ տեսլապաշտ հոգիներ, աննահանջ պայքարողներ և մահուան դէմ մաքառող առիւծասի՛րտ հաւատարիմներն են: Աշխարհասասան մարտահրաւէրի կոչը, **աշակերտի՛լ է** Յիսուսի, տիեզերքի ախոյականութեան՝ որու Ռահվիրան Յիսուս Քրիստոս Ի՛նք պատարագուեցաւ ցոյց տալու

սուրբ օրինակ մը մեզի, որ հետեւինք Իրեն:

Յունուար 29, 2001
Թորոնթօ

ԿՐՆԱ՞Ք ԽՄԵԼ ԱՅԴ ԲԱԺԱԿԸ,...
ԿԱՄ
ՄԿՐՏՈՒԻԼ ԱՅԴ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՄԲ...

Ահաւասիկ հարցում մը որ կ՛ուղղուի Յիսուս Քրիստոսի կողմէ՝ Իրեն հետեւող փառասէր երկու աշակերտներուն՝ Յովհաննէսի ու Յակոբոսի: Մեր Տէրը, որ ականջալուր եղած է մարդկային հարցումներու, ինչպէս որ մենք ալ սովոր ենք ընել գրեթէ ամէն օր, ըլլան անոնք միջազգային, ընտանեկան կամ առողջապահական հարցեր: Եթէ իւրաքանչիւր մարդ, մէկ հարցում մատուցանէ Աստուծոյ, օրական քանի՞ հարցումներ ուղղուած կ՛ըլլան աստուածային նամակատուփին...:

Յիսուս Քրիստոս խորհրդաւոր հարցում մը կ՛ուղղէ Իր Եկեղեցւոյ հաւատացեալներուն ըսելով.

«Կրնա՞ք խմել այդ բաժակը... կամ
մկրտուիլ այդ մկրտութեամբ»:

Այնուհետեւ՝ ասպարէզը կը մնայ մեզի: Հարցումին պատասխանելէ առաջ, լաւագոյնը պիտի ըլլայ՝ եթէ հասկնանք հարցումին հոգին, այսինքն, անոր խորհրդազգաց իսկութիւնը: Ջանանք թափանցել Յիսուս Քրիստոսի հարցումին էութեան և նշանակութեան: Հաղորդուելու կարիքը ունինք Անոր **ապրումին** և տեսլակա՛ն մտքին, վերլուծել կարենալու համար հարցումը: Դժուար չէ երեւակայել որ աշակերտները չհասկցան իրենց ուղղուած սոյն հարցումին խորքը: Որովհետեւ անոնց պատասխանը եղաւ դրական, անոնք ըսին. **«կրնա՛նք»**: Սակայն, ափսոս որ Գեթսեմանիի Պարտէզի միջադէպին, բոլոր աշակերտները փախան, և մեր Փրկիչը՝ Յիսուս Քրիստոս միայնա՛կ ճակատեցաւ չարին կատաղութեանը: Աշակերտները, Գեթսեմանիի Պարտէզին մէջ, չկրցան նոյնիսկ զոհե՛լ իրենց քունը և աղօթել Յիսուսի հետ, այլ՝ քնացան...:

Սակայն, Յիսուս Քրիստոսի արգաւանդ և թելադրական հարցումը, որպէս սերմնահունտ, ցանուեցաւ աշակերտներուն ներիմաստ սրտին խորքը: Աշակերտները՝ իրենց տիեզերական առաքելութեան ընթացքի՛ն միայն ըմբռնեցին իրենց ուղղուած հարցումին հոգեկան զօրութիւնը և յառաջիկային ապրեցան ու նահատակուեցան իրագործելու համար սոյն սրբազան առաքելութիւնը, որպէսզի ըմպած ըլլան իրենց Վարդապետին ակնարկած բաժակը...և մկրտուած ըլլան Անոր մկրտութեամբը:

Ի՞նչ էր ուրեմն, Յիսուս Քրիստոսի
բաժակին և մկրտութեան իմաստը:

Եթէ "բաժակն" ու "մկրտութիւնը" մարմնական և նիւթական եղելութիւն կամ արարք մը համարենք, Յիսուս Քրիստոս վաղուց մկրտուած էր Յորդանան գետին մէջ: Յիսուսի ակնարկութիւնը՝ ջուրով մկրտուելու գործողութեան մը մասին չէր: Երկնաւոր Վարդապետը, "Բաժակի և Մկրտութեան" ծածկախօսութեամբ, ջանաց յայտնել վերելքի սանդուխը և աստուածանմանելու ձգտումը մարդ-արարածներուն:

Յիսուս Քրիստոս՝ Իր առաքելութեան մայրամուտին, երբ 12 աշակերտներուն հետ միասին սեղան նստած կը ճաշէր վերնատան մէջ, հիմնարկեց Տեսիլք մը, Խորհուրդ մը՝ զոր կը կոչենք Ս.Պատարագ, Ս. Հաղորդութիւն կամ Վերջին Ս. Ընթրիք:

Սուրբ Պատարագի հաղորդութեան ընթացքին, Մեր Տէրը պատուիրեց Իր աշակերտներուն՝ շարունակել սոյն սրբազան Խորհուրդը մշտատեւ յիշատակելու համար Զինք:

«Ասիկա ըրէք զիս յիշելու համար», ըսաւ Յիսուս Քրիստոս:

Ի՞նչ էր արդեօք վերեւի պատուէրին, **«Ասիկա ըրէք»**-ի, **«ասիկա»**ն: Երկու հազար տարի է, որ Ս. Եկեղեցին իր Եպիսկոպոսներով ու քահանաներով կը կրկնէ Ս. Պատարագ Հաղորդութիւնը: Եկեղեցին կը ջանայ իրագործել իր լաւագոյնը որպէս մխիթարութիւն և հաւատքի անխախտութիւն: Սակայն, կա՞յ արդեօք արարք մը՝ որ կը պակսի մեզի: Իրագործութիւն մը, զոր հաւատացեալները կը թերանան կատարել: Ի՞նչ է լրումը և պակասումը Ս.Պատարագի Հաղորդութեան, որ կրնայ վրիպած ըլլալ հաւատացեալէ մը, հաղորդուելու պահուն: Ի՞նչ էր Յիսուսի մատնանշած **«ասիկա»**ն: Միթէ գիտե՞ն էր, կամ հա՞ցն էր, թէ ոտնլուայով ապաշխարութեան սրբացումը:

Յիսուս Քրիստոսի պատուէրը ուղղուած էր աշակերտներուն, որ **անո՛նք** ընեն ինչ որ Յիսուս Ինք կ՛ընէր: Ի՞նչ էր արդեօք որ Յիսուս Քրիստոս ըրած էր անցեալին, կ՛ընէր ներկային, և պիտի շարունակէր ընել՝ ապագային եւս: Աստուածորդիի Առաքելութեան ամենաստուրբ և ամենախորհրդազգաց արարքը՝ **ըմպե՛լն** էր այն "բաժակ"ը և **"մկրտուիլ"**ն էր: Երբ Գեթսեմանիի Պարտէզին մէջ Յիսուս վերջնականապէս ու կամովին ընդունեց ըմպել այդ "բաժակ"ը (մարմնին՝ ֆիզիքականին կոտրիլը) և "մկրտուիլ", այլ խօսքով, ենթարկուիլ մարդկային անիրաւութեան, --գիտակցօրէն անձնատուր ընել ինքզինքը չար ուժերու կատաղի հոսանքին, ազատագրելու համար ուրիշները:

Լուսահանդերձ Միածին Որդին՝ նշխարին և գինիին բեկանումով բացատրել ջանաց Իր աշակերտներուն, թէ այդ հացը և գինին **իրե՛նք** են: Ամէն անգամ երբ կրկնեն Ս.Հաղորդութիւնը, յիշելու են, թէ ինչպէս որ իրենց Տէրը կոտրեցաւ ու փշրուեցաւ, իրե՛նք եւս կոտրուելու և փշրուելու են:

Ինչպէս Լուսայորդ Միածինը շաղախեց Ինքզինքը ժողովուրդին տառապանքին հետ ու կենդանի՛ հաղորդութեամբ փոխանցեց Իր Հոգին մարդկայի՛ն հոգիին, մենք եւս, որպէս Իր ուխտաւորները, մատուցանելու և ընծայելու ենք մենք զմեզ՝ կոտրուելու և անարգուելու, որպէսզի կարենանք դառնալ թարգմանը աստուածային սիրոյ, և ընդունելու հարազատ յայտնութիւնը Անոր ողորմութեան: Ոչ թէ խօսքով և գրութեամբ նկարագրել զԱստուած, այլ կենդանի ապրումո՛վ և անձնազոհութեամբ ներընդունիլ զԱյն:

Սուրբ Պատարագի Հաղորդութիւնը ըլլալու չէ՛ միայն յիշատակը մեր Փրկչի՛ն զոհողութեան և խաչելութեան, այլ՝ նաեւ փաստը **մե՛ր** նուիրումին, որուն կոչումը ստանձնած ենք: Ի հարկին վկայելու համար մեր ալ մարմնական և նիւթական կոտորումը և զոհաբերումը:

Վերոյիշեալ խորհրդածութիւններուն մէջ, անկարելի է չյիշել Սան Սալվատորի՝ Օսմար Ռոմէրոյ Արքեպիսկոպոսը:

Անվեհեր Արբեպիսկոպոսը՝ իր պատարագած պահուն՝ երբ դէպի երկինք կը բարձրացնէր Ս.Պատարագի Հացն ու Գինին, հրաւիրելու համար ժողովուրդը խոստովանութեան և սրբութեան ոճրագործ ձեռք մը հրազէնի մէկ փամփուշտով լռեցուց անոր սիրոյ և խաղաղութեան իրաւարարի ձայնը։

Մետաղային զօրութիւնն ու մահուան գործիքը չի՛ կրնար պապանձեցնել Ճշմարտութեան և իրաւունքի Ձայնը, որ պիտի արձագանգէ որոտագին՝ վերածնած վկաներու շրթներէն։

Արբեպիսկոպոս Օսմար Ռոմէրոն, **«ասիկա ըրէք»**ը գործադրած եղաւ զոհելով իր մարմինը՝ որպէս հաւատարիմ վկայ, ապացուցանելու համար որ **Սէրը** կը գերազանցէ ատելութիւնը՝ իր փրկարար և հաշտարար զօրութեամբ։

Ինչպէս մեր Տէրը՝ Յիսուս Քրիստոս՝ Իր մարմնային օրերուն գրեթէ ամէն օր կը խմէր այդ "բաժակ"ն ու կը "մկրտուէր", մենք ալ, նոյնպէս, եթէ ուխտաւոր աջակերտներն ենք Յիսուս Վարդապետին, յիշելու ենք պատուէրը որ տրուած է մեզի՝ Յիսուսի կողմէ.

«Ըրէք **ասիկա** Զիս յիշելու համար»։

Ընենք ի՞նչը։

Կոտրտուիլ և փշրուիլ, անարգուիլ և նուաստանալ, մինչեւ որ կարենանք սիրաշահիլ վստահութիւնը այն անձերուն, որոնք կասկած ունին մեր անկեղծութեան և սիրոյն հանդէպ։

Վերոյիշեալ իրագործումը, շա՛տ դժուար է,
ուղին՝ նե՛ղ, տատասկոտ և փշո՛տ, բայց՝
արդի՞ւնքը յոյժ վարձահատոյց։

Փետրուար 19, 1987
Թորոնթօ

ԻՆՉՊԷ՞Ս ՀԱՍԿՆԱԼՈՒ Է “ՀՈԳԻ Է ԱՍՏՈՒԱԾ”

--Յով. Դ.26:

Կարդանք միասին վերոյիշեալ “Հոգի է Աստուած” ասութեան ամբողջական հատուածը, այնպէս ինչպէս Յիսուս ըսաւ Սամարացի կնոջ.

«Հոգի է Աստուած, և Անոր երկրպագողները պէտք է հոգիով և ճշմարտութեամբ երկրպագութիւն ընեն»:

Ի՞նչ կը նշանակէ "հոգի" բառը: Վերոյիշեալ "հոգի" բառը, յունարէն "պնճոո՛ռմաէ և **pnyou-mat-ik-os"** կը հնչուի ու իր զանազան իմաստներն են՝ հով, եթերային հովիկ, մթնոլորտ, օդ, շունչ և այլաբանականօրէն ալ ոգի, մարդկային տրամաբանութեան հոգին, կենսական սկզբունք, կամ գերբնական հրեշտակ, դեւ, Յիսուս Քրիստոսի Հոգին, ու երբեմն ալ որպէս իմացական կարողութիւն՝ միտք: Վերոյիշեալ բոլորին բացատրական ու նշանակալից բառը Աստուածաշունչին մէջ խտացեալ կերպով գրուած է "հոգի", "շունչ" և "հով" բառերով, որ յունարէնի մէջ կը հնչուի--**pnyoo-mah** և **pnyou-mat-ik-os** բառով: Ուստի, "հով" բառին վերոյիշեալ զանազան իմաստները երբ մեկտեղենք, Աւետարանը մեզի կը ջանայ բացատրել և ըսել, թէ այդ անտեսանելի գերբնական զօրութեան «հովին, օդին, մթնոլորտին, ոգիին և մտքին» ձայնը կրնանք իմանալ, սակայն ուրկէ գալը և ո՞ւր երթալը, այսինքն ի՞նչ տեսակ գոյութիւն մը ըլլալը չենք կրնար գիտնալ, որովհետեւ մարդ արարածը միայն չօշափելին կրնայ չափել և տեսնել:

Անաբսիմենես իմաստասէրը, մարդկային հոգին համաչափած և համազօրած էր **հովի շունչի և քամիի,** որովհետեւ օդը նախատարրը սեպած էր գոյացութեան: **"Հոգի"** բառը կը նշանակէ ու կը յայտնաբանէ այդ անտեսանելի գործօն Զօրոյթը, որ կը շարժէ մարդկային ընկերային մշակութային, գաղափարական և քաղաքական ընթացքը, ըմբռնումը և կամեցողութիւնը: Մարդկութիւնը ունի իր հոգին, և այդ հոգին Աստուծոյ հետ իր ունեցած սուրբ հաղորդութիւնն ու աղօթքն է: Մարդ արարածը ունի մարմին և հոգի, սակայն իրապէս մէկ են ու միացած իրարու: Մարդկային մարմինն ու հոգին Աստուծոյ կամքին միութենակա՛ն արտայայտութիւնն է:

ԺԹ. դարուն դիցաբանութիւնը կը մեռնի և գիտութեան առջեւ կը բացուի միջոցին անհունութիւնը: Բացագալ կը գոչէ. **«Այս անհուն միջոցներուն յաւերժական լռութիւնը զիս կ՛ահաբեկէ»:**

Մարդկային գիտութեամբ միջոցի տարածութիւնն ու մթնոլորտային անսահման ծաւալը կը կարծուէր ըլլալ պարապութիւն և

ունայնութիւն: Այզիք Նիւթոն և Մարֆոնի գիտնականներու հայեցողութեամբ, մարդկութիւնը սկսաւ տեսնել, թէ այդ պարապ և ունայն կարծուած մթնոլորտային տարածութեան մէջ կան անսահման ուժեր և իրողութիւններ որոնք թաքնուած եղելութիւններ ու ճշմարտութիւններ են: Օրինակ ձգողական **gravitational** զօրութիւնը, ելեկտրամագնիսական ուժը, ու զօրաւոր և տկար կորիզային **nuclear,** ուժգնութիւնները:

Անտեսանելի եթերային խորութեան մէջ այս բոլոր անմարմնային եթերային անեզր զօրութիւններն ու կարելիութիւնները գոյ էին անջրպետի տարածքին մէջ: Մարդ արարածը նո՛ր գտաւ զանոնք, ոչ թէ ի՛նք ստեղծեց կամ հնարեց, այլ **գտաւ**: Այդ զօրութիւնները հոն էին անհաշիւ դարերէ ի վեր ի ծառայութիւն Արարիչ Աստուծոյ:

Սարսափելի և ահաւոր է մտածել վայրկեան մը, որ մարդ, ըլլալով ամենազգայական ու բանական էակը՝ երկրի վրայ, անտէր և անզօր է անհունին մէջ: Այն երկրագունտը, որ բոլոր կենդանական աշխարհին կը ծառայէ որպէս ամուր և միակ պատուանդան, կը լողայ անսահման եթերային պարապութեան մը մէջ: Ու մտածել թէ այս բոլորին մէջ մինակ ես ու **անտէր**: Ահա այսպիսի դրութեան մէջ կը ձգեն թէ՛ իրենք զիրենք և թէ՛ բոլոր մարդկութիւնը՝ հպարտ աստուածամերժ գիտնականները: Ջերմութեան, լոյսին և ելեկտրականութեան բնորոշիչ յատկութիւնը տակաւին գիտական հանգամանքով չենք գիտեր և չենք հասկնար: Քսաներորդ դարը կը կոչուի ելեկտրականութեան դար, սակայն չենք գիտեր թէ ելեկտրականութիւնը ի՞նչ է: Միայն գիտենք թէ ան ուժ մըն է: Սակայն ի՞նչ է այդ ուժը, գիտնականներ տակաւին չեն գտած: Գիտունը միշտ համեստ աշակերտ մը պարտի մնալ և ոչ երբեք գոռոզ պատգամախօս մը: Ան չի կրնար մեզի յայտնել ելեկտրականութեան իսկութիւնը:

Համայն աշխարհի մէջ ճանչցուած Ասպիրին անուն դեղը, որ ամէն մարդ, շատ թէ քիչ գործած է, գիտնականներ տակաւին չեն գիտեր թէ ան ինչպէ՞ս կ՛ազդէ մարդոց վրայ...:

Այժմ կը գտնուինք յառաջացեալ գիտական դարաշրջանի մը մէջ: Գերբնականն ու երկնայինը տեղ չունին արդի նիւթապաշտ և աստուածամերժ կեանքին մէջ: Առանց կրօնքի և բարոյական կատարելութեան ձգտումին, քաղաքակրթութիւնը, գիտութիւնը և արուեստը կը դառնան եսական ու զազրելի: Գիտութիւնն ու քաղաքակրթութիւնը նոյն իսկ չարիք են առանց բարոյական զօրութեան: Հաւատքն ու գիտութիւնը ինքնապարտադիր կը դառնան ներկայ ապրելակերպին մէջ: Եկեղեցին չկրնար գոյութիւն ունենալ այն տեղ, ուր Քրիստոսի գիտութիւնը չկայ:

Գիտութիւնն ու Աստուածաշունչը պայքարամարտի մէջ չեն, ու ո՛չ ալ բախում ունին իրարու հետ: «Գիտութիւնը առանց կրօնքի կը կաղայ, իսկ կրօնքը առանց գիտութեան կոյր է». կ՛ըսէ Ալպէռ Այնըշթայն: Ոչ թէ մահն է որ սոսկում կ՛ազդէ մարդու վրայ, այլ մահէն յետոյ Անծանօթ և ծածուկ անգիտութիւնը: Աստուածակերպար պարապութիւն մը կայ իւրաքանչիւր անձի հոգւոյն մէջ: Հոգւոյ զգայնութիւն ունեցող ամէն մարդ կը զգայ

այդ կրօնական պարապութիւնը: Կրօնական սոյն պարապութիւնը ցաւ կը պատճառէ արդի մարդուն, որովհետեւ ան կ՛ուզէ գիտնալ թէ ինչ որո՞ւ արարչագործութիւնն է:

Աղօթք առ Աստուած, գերբնական տուեալներ են որոնք եթերայինը կը թանձրացնեն, աննիւթականը կը մարմնաւորեն և անտեսանելին տեսանելի կ՛ընեն հաւատացեալ և մաքուր սիրտ ունեցողներուն: Լոութեան և հանդարտութեան մէջ, մարդ աւելի կը ծաղկի ու կը դառնայ ընդունարանը երկնապարգեւ գիտութեան և հոգետես իմաստութեան: Հայ հաւատացեալ ժողովուրդին համար Յիսուս Քրիստոս վախճանած սուրբի մը պատկերը չէ, նահատակ հերոսի մը յուշակոթողը չէ, և ոչ ալ հանճարեղ գիտնականի մը հոյակերտ արձանը, այլ Աստուծոյ մարմնացած ու մարդացած Որդին է Ան:

Յիսուս Քրիստոս, որպէս ԱստուածՈրդի դաստիարակեց Իր աշակերտները ու վարժեցուց զանոնք աղօթելու: Յիսուս աղօթել սորվեցուց աշակերտներուն, որովհետեւ ցոյց տուաւ անոնց **"երկինքը բացուած"**: Շատ մը հաւատացեալներ կը կարծեն թէ "երկինք" ըսուածը աստղերէն անդին հեռու տեղ մըն է, մինչդեռ անոնք կը մոռնան, որ մարդկութիւնը ընդհանուր երկինքի՛ տարածքին մէջ, երկրի վրան է...: Ո՞ւր կը կարծուի թէ երկրագունտը կը թաւալի ինքն իր վրայ ու կը սուրայ: Երկիրը տիեզերքի եդերին՝ երկինքին մէջ կը լողայ ու կը սուրայ, ձգողական անտեսանելի և անջօջափելի զօրութեամբ անհաշիւ դարերէ ի վեր, արարիչ Աստուծոյ հրամանաւ: Այնպէս ինչպէս եթերն ու հովը ամէն տեղ են, նոյնպէս "Հոգի Աստուած" եւս ամէն տեղ կրնայ գտնուիլ: Այդ պատճառաւ երբ Յիսուս աղօթեց, երկինք նայելո՛վ աղօթեց: Այդ աներեւոյթ կարծուած եթերը, Յիսուսի համար բաց էր, տեսանելի և իմանալի Իրեն համար:

Ձգողական և կորիզային **nuclear forces**ը չենք կրնար տեսնել ու ոչ ալ շօշափել, սակայն կը հաւատանք ու զանոնք կը գործածենք: Ինչպէս թէ կը ստանանք նամակներ պատկերներ հեռատիպ հազ մեքենայով, որոնք կը գործեն անտեսանելի ելեկտրա-մագնիսական ուժով: Ինչպէ՞ս կը ստանանք անթել հեռագիրը եթէ ոչ մթնոլորտին մէջ գտնուած աներեւոյթ զօրութիւններու միջոցով:

Ինչպէ՞ս կը կարծէք կը գործէ չոմպւտըր կոչուած մեքենային, Ը մաիլ կոչուած նամակագրութիւնը որոնք գրուած նամակ մը ակնթարթի մը մէջ հազարաւոր մղոն հեռուներէն կը բերեն մեզի: Ինչպէ՞ս կը կարծէք, հանգիստ մը նստած մեր տան բազկաթոռներուն մէջ կրնանք դիտել համաշխարհի մարզական խաղարկութիւնները, լսել երաժշտութիւնները և տեսնել արուեստի ցուցահանդէսները, եթէ ոչ պարապ կարծուած եդերին մէջ գըտնըւած արարչագործ մաթեմաթիտական ձգողական զօրութիւններով և անթել ելեկտրամագնիսական ռատիոհաղորդումներով:

Նոյնպէս ալ երբ կ՛աղօթենք, մեր զօրաւոր հաւատը ունի աստուածատուր բաշղղական և առինքնող զօրութիւնը որ մեր հոգին կը միացնէ, առանց նիւթական օգնութեան, աստուածային Հոգիին: Աստուածային Հոգին երբ միանայ մարդկային հոգիին, սուրբ ու մաքուր մտածումին, սոյն ակնթարթին մէջ Աստուած և

մարդ կը միանան և աղօթողը կը ստանայ իր կարիքները, ըլլան անոնք հոգեկա՛ն կամ նիւթական: Այս գրութիւնը հեղինակին իրա՛ւ և ճշմարիտ փորձառութիւններն են ու ոչ երբեք երեւակայութիւնները: Երկու օր առաջ, եկեղեցւոյ մէջ բարեկամ մը մօտեցաւ ինծի և ըսաւ. «Ես երբեք հաւատք չունիմ, որովհետեւ չեմ կրնար լեռ մը ուրիշ տեղ փոխադրել»: Նայեցայ իր աչքերուն մէջ, և ըսի իրեն. «Թերեւս չես կրցած լեռները փոխադրել, սակայն քու հաւատքով ու մեղքերուդ զղջումով լեռներու ծանրութենէն շատ աւելի ծանրութիւններ հեռացուցած ես քու վրայէդ:» Ան ժպտեցաւ և ըսաւ. «Ճիտակ ըսիր»: Հիմա գիտեմ թէ հաւատք ունիմ եղեր»:

Այս համեստ գրութեամբս կ՛ուզեմ զօրացնել հաւատացեալներու վստահութիւնը առ մեր Տէրը Յիսուս, որպէսզի չդերանան աղօթքի մէջ, այլ յարատեւեն ու դառնան հաւատքի հերոսներն ու Աստուծոյ սիրելիները: Աղօթքն ալ նման գիտութեան, փորձարկութիւններու, սրտի մաքրութեան և աննենգ հոգիի կը կարօտի, որպէսզի տեսնէ "երկինքը բացուած": Չանազան պատճառներով, հաւատացեալ կարծուածներէն ոմանք երկինքը **գոցուած** կը տեսնեն: Պատճառը՞, չեմ գիտեր: Իրե՛նք պարտ են գտնել:

Կարդանք միասին Պօղոս առաքեալի աղօթքը առ Աստուած իր հիմնած եկեղեցիներուն համար.

Կ՛ընեմ ահա այս աղօթքը. «Թող ձեր սէրը աւելի ու աւելի առատանայ գիտութեան և ամենայն իմաստութեան մէջ, գայթակղութեան մնաք Քրիստոսի օրուան համար՝ լեցուած արդարութեան պտուղներով, Յիսուս Քրիստոսի միջոցով, Աստուծոյ փառքին ու գովքին համար» --Փիլիպ. Ա.9-11:

Սեպտեմբեր 4, 2000
Թորոնթօ

ՅԻՍՈՒՍԱԲՈՅՐ ԳԵԹՍԵՄԱՆԻ

Նախապատմական դարերէ ի վեր մարդկային կեանքը շարժապատկեր մըն է ճգնաժամի և երկունքի, պայքարի և մաբառումի, յաղթութեան և պարտութեան: Տրովաթթայի ու Աթենքի, Հռոմի և Քարթաճինայի, Աղեքսանդրիոյ ու Անտիոքի:

Մաբառումն ու պայքարը մի միայն մարմնական ու նիւթական մարզի մէջ եղած չէ, այլ՝ եղած է նայեւ հոգեկան ու բարոյական ասպարէզին մէջ: Արդարութիւնը ընդդէմ անարդարութեան, բարին ընդդէմ չարին, ճմարիտը ընդդէմ սուտին ու կեանքը ընդդէմ մահուան:

Գոյամարտի ու մաբառումի ամենացայտուն և կենդանի պատկերը կը տեսնենք Գեթսեմանի պարտէզին մէջ: Ոչ թէ ձիթենիներու երաժշտական գեղեցկութեան ու սոխակներու դայլայլումին մէջ, այլ՝ Մարդեղեալ Յիսուսի հոգեկան ճմլուելուն ու ֆիզիքական ճնշումներուն ներքեւ:

Նոյնիսկ Գեթսեմանի բառը կը նշանակէ ձիթաիւղի մամուլ: Այսինքն ճզմել, ճմլել, տրորել և կոտրտել: Մինչեւ որ ենթական փշրուելով, ճնշուելով ու կոխկռտուելով--ինչպէս հնձանի մէջ--իր էութիւնը և իսկութիւնը ի յայտ կը բերէ:

Մակերեսային հայեացքով Գեթսեմանի պարտէզը մօտ 4-ով 43 բառակուսի մեթր տարածութեամբ--մօտ կէս հեկտար--ձիթենիներու դաշտին կից պարտէզ մըն էր որուն մէջի մամուլով ձիթաիւղ կ՛արտադրէին: Ներկայիս այդ կարծեցեալ պարտէզին մէջ միայն 8 հատ ձիթենի կայ:

Այս էր այդ ճակատագրական վայրը, ուր Յիսուս ընտրած էր Իրեն որպէս աղօթատեղի: Այս պարտէզին մէջ, ուր հողէն ու արեւէն բուսած պտուղները ճզմուելով ու կոխկրտուելով կը փոխակերպուէին որպէս կեանք տուող ձէթ ու համանդեղ: Աստուածորդին նաեւ, որպէս փալասան հողակերտ մարդկութեան Փրկիչը, Ինքզինք ունայնացուց, փշրեց և ճզմեց ու եղաւ Յիսուսաբոյր:

Մեր Տէրը նախ հան Գեթսեմանի Պարտէզին մէջ աղօթելը. ու **«Հա՛յր, եթէ ուզես՝ այս բաժակը հեռացուր ինձմէ, բայց ո՛չ իմ կամքս՝ այլ Քու կամքդ թող ըլլայ»**--Ղուկ ԻԲ.42. պատուիրած էր Իր աշակերտներուն որ ծախեն իրենց զգեստները ու սուր մը գնեն: Եւ ան որ բսակ ունի թող իր հետ առնէ, նոյնպէս՝ ալ մախաղը:

Յիսուս Իր աշակերտներուն կը յայտնէ՝ որ պարագաները փոխուած են. այլեւս այն ժամանակը չէ, երբ զանոնք բարոզելու ղրկեց առանց դրամի և մախաղի ու ամէն կողմէ հիւրասիրութիւն գտած էին: Երբ ծնկաչոք Տէր Յիսուս, գէթ ժամ մը, կ՛աղօթէ--կը խորհրդակցի--Իր Հօրը հետ և կամովին կը յանձնուի Իր Հօր բարի կամքին, կրկին՝ պարագաներու փոփոխութիւն տեղի կ՛ունենան և Յիսուս նոր աստուածայայտնութիւն մը կը հրաճանգէ Իր աշակերտներուն, ըսլով. **«Սուրդ տեղը դիր, վասնզի ով որ սուր կ՛առնէ՝ սուրով պիտի մեռնի»**--Մատթ. ԻՀ.52:

Յիսուս՝ որպէս բարոյական ռազմակոչի Ախոյեան, խմեց ցմրուր Իրեն ճակատագրուած անձնուրացութեան գաւաթը: Իր նեղութեան և փորձութեան ճգնաժամին, ստացաւ այցելութիւնը Իր Հօր խնամակալ հրեշտակին:

Լուսափայլ հրեշտակին պաշտպանութիւնը խոստացուած է բոլոր հաւատացեալներուն, եթէ խնդրեն:

Աստղածաւալ երկնակամարի տակ, գիշերուան խաղաղ մութին մէջ յանկարծ լսուեցան բայլամոլոր ձայներ ու տեսնուեցան վիշապալեզու ջահեր: Վերջ գտած էր Ձիթենեաց պարտէզներու անդորրութիւնը: Գեթսեմանի պարտէզը վերածուած էր մատնութեան և դաւաճանութեան ռազմադաշտ ուր բարին ճակատեցաւ չարին, լոյսը՝ խաւարին, տգիտութիւնը՝ գիտութեան, անարդարութիւնը՝ արդարութեան և սէրը՝ ատելութեան:

Մարմնացեալ դաւաճանութիւնը դրոշմեց իր կեղծ ու պժգալի համբոյրը Նազովրեցի Մարգարէին անբիծ դէմքին: Յիսուս՝ հոգեպէս վերակենդանացած ու զօրացած Իր Հօր պատգամաւոր հրեշտակէն, նայեցաւ Իրեն աջակերտող Յուդայի աչքերուն և արհամարհելով մահը սեւեռեց Իր աչքերը բարբարոսներու աչքերուն, ուղիղ, անվախ և անխաբ: Որովհետեւ գիտէր թէ բիրտ ուժը կրնայ սպաննել միայն մարմինը ու ոչ հոգին: Ոգին ու գաղափարը անմահ են ու անկորնչելի:

Ոգին, գաղափարը և իսկութիւնը միայն կը փշրուին, կը կոխկրտուին կը ճզմուին: Կը կարծուին կորսուած ըլլալ փտտած ըլլալ և ճմլուած ըլլալ: Ու ահա կը վերածլին հարիւրներով և կամ կը ծորէն որպէս կեանք բաշխող համադեղ: Նազովրեցի Մարգարէն կ՛ըլլայ մահը յաղթահարող անպարտելի Յարուցեալ Քրիստոս և Գալիլեացի խաչեցեալը՝ Յիսուսաբոյր ներում համայն աշխարհի:

Գրուած, Մարտ 28,1988
Թորոնթօ